

Marie Leth Meilvang & Anders Blok

Professions sociologi: Nyere tilgange og diskussioner

Hos de klassiske europæiske sociologer som Max Weber og Emile Durkheim spillede professionerne en stor rolle som vigtige sociale og politiske organisationer; og i den amerikanske sociologi har særligt Chicago-skolen teoretiseret og analyseret professionerne på original vis. Gennem tiden har flere forskellige, konkurrerende perspektiver på professioner gjort sig gældende, fra det funktionalistiske til det neo-weberianske. I nutidens sociologi spiller professioner en rolle i forskellige forskningsfelter, som kun delvist rummes i professions sociologien snævert set. Noget af litteraturen på dette område trækker på de klassiske sociologiske diskussioner fra Weber og Durkheim, mens andre bygger videre på traditioner fra fx organisations- og managementstudier. I denne oversigtsartikel gennemgår vi en række centrale, nyere tilgange og udviklinger i sociologien om professioner, herunder professioners rolle i management- og organisationsstudier, transnationaliseringen af professioner og studier af velfærdsprofessionelle, særligt i en dansk kontekst. Vi viser, hvordan de nyere diskussioner dels giver anledning til vigtige studier af professioner og professionelle som centrale aktører i en række generelle samfundsudviklinger, og dels at danske studier og forskningsmiljøer, på forskellig vis og fra forskellige afsæt, bidrager aktivt til dette. Vores forhåbning er, at dette kan inspirere til øget opmærksomhed og fremtidig anvendelse af professions sociologiske perspektiver i dansk sociologi.

Indledning: Professioner i sociologien

Studiet af professioner, professionelt arbejde og professionel beskæftigelse har historisk set spillet en stor rolle i sociologien. Professionssociologien har blandt andet demonstreret den store indflydelse som professioner, herunder de traditionelle som den juridiske og den medicinske profession, har haft og har på nationalstatens udvikling. Selvom det stadig diskuteres, hvad der præcist adskiller professioner fra andre beskæftigelsesgrupper, kan man kort sige, at professioner er beskæftigelsesgrupper, der besidder en særlig ekspertise, som de anvender på konkrete sager i en servicerektion til klienter af forskellig art (Abbott 1988). Professioner har typisk en særlig grad af kontrol og autonomi over deres arbejdsopgaver og områder, som kan være juridisk bestemt og sanktioneret af staten. Fx har læger særlige beføjelser hvad angår højt specialiserede arbejdsopgaver, også relativt til eksempelvis sygeplejersker.

I den klassiske professionssociologi er det særligt Durkheims og Webers teorier, der udgør inspirationskilder. I Durkheims teori om den sociale arbejdsdeling (2000) beskriver han, hvordan det moderne samfund differentieres og specialiseres, så forskellige grupper varetager forskellige funktioner og derved er gensidigt afhængige af hinanden. Durkheim beskriver også, hvordan der inden for mindre grupper i samfundet, som fx professioner, dannes fælles etik og værdier, der er med til at integrere samfundets individer (Møller 2019, s. 286). Professioner i en Durkheimsk forståelse defineres derfor ved den samfundsfunktion, de varetager, og ved det nødvendige moralske fundament, de udgør for samfundet (Durkheim 1957). Weber beskriver en mere konfliktfyldt relation mellem samfundet og professionerne og lægger vægt på, hvordan professioner (hos Weber kaldet stænder) monopoliserer deres ekspertise med egen kollektive vinding for øje (Weber 1978; se også Møller 2019). Professionerne afgrænser sig fra omverdenen, fx andre professioner, for at bevare autoritet og retten til ekspertise og for at opretholde deres status og legitimitet. Disse grænser må kontinuerligt forsvares gennem "ekskluderende lukning" (Weber 1978). I Webers forståelse lægges der derfor mere vægt på professionernes magt over for andre organisationer og institutioner i samfundet og den særlige status, professionerne opnår i samfundet.

Professionssociologien kan beskrives og karakteriseres på mange forskellige måder (for historiske gennemgange, se fx Brante 1988; Saks 2016; Suddaby og Muzio 2015, for en dansksproget gennemgang, se Møller 2019). I vores optik findes der imidlertid ikke nogen tekst på dansk, der helt indfanger feltets nyere udviklinger. I denne oversigtsartikel vil vi starte med kort at beskrive den historiske og teoretiske udvikling i professionssociologien, for dernæst at lægge hovedvægten på en række betydningsfulde tilgange og diskussioner, der dominerer i professionssociologien i dag. Det gælder bl.a. diskussioner om professioner og organisationer, om professioner og andre eksperter og

Marie Leth Meilvang

Adjunkt, Anvendt Velfærdsforskning, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

E-mail: mlme@ucl.dk

Anders Blok

Lektor, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

E-mail: abl@soc.ku.dk

om velfærdsprofessionelle. Vi trækker således på nutidige studier og i særdeleshed, når det er relevant, på danske studier for at eksemplificere, hvordan professionssociologien bruges i Danmark i dag. Det sker med afsæt i et tidligere forskningsprojekt om globale problemer og professionelle løsninger, hvor særligt spørgsmålet om professionernes transnationalisering stod centralt, med afsæt i Andrew Abbotts teori om professionelle jurisdiktioner, som vi vender tilbage til.

Den klassiske professionssociologi – og de nyere retninger

Professionssociologien forstået som en egentlig, selvstændig sub-disciplin voksede primært frem i USA i efterkrigstiden. Det skete i form af det, som i den nutidige litteratur kaldes for 'karakteristika' (*trait*)-tilgange (Abbott 1988). Det vil sige teorier og tilgange, der forsøgte at definere de forskellige træk og karakteristika ved en profession, og som ville definere professioner som særlige grupper i relation til andre former for arbejde. Formålet med studierne var især at måle, om bestemte beskæftigelsesgrupper levede op til disse karakteristika. Et eksempel på denne tilgang er Greenwoods studie fra 1957, der identificerer fem karakteristiske egenskaber ved professioner: systematisk teori, professionel autoritet, mulighed for at sanktionere, etiske regler og en professionel kultur (Greenwood 1957).

Disse 'karakteristika'-tilgange var inspireret af en funktionalistisk tradition, der trak på Emile Durkheim og Talcott Parsons. Især Parsons var især en vigtig inspirationskilde for den tidlige professionssociologi. Professionerne spillede en vigtig rolle i Parsons' teori som dem, der var med til at sikre den sociale orden og stabilitet (Parsons 1939). Parsons så den kapitalistiske økonomi, den rationale-legale orden og professionerne som afhængige og forbudne strukturer, som hver deres funktion, der tilsammen opretholdt en normativ social orden (Parsons 1939; Evetts 2011). Derfor forstod den tidlige professionssociologi professionerne gennem deres centrale funktion i det bredere sociale system, og deres vigtige rolle i forhold til at opretholde den sociale

struktur. Denne litteratur undersøgte nogle såkaldt 'klassiske' professioner og modellerede de forskellige definitioner af professioner ud fra dem. Det var fx særligt den medicinske profession, præster og jurister, der blev opfattet som 'rigtige' professioner, mens andre beskæftigelsesgrupper, som fx bibliotekarer, blev analyseret som grupper der endnu ikke var fuldt professionaliseret (Goode 1961). Derfor var forskningsspørgsmålet ofte et spørgsmål om kategorisering: Lever en eller anden beskæftigelsesgruppe fuldt op til de kriterier, der definerer en profession? Studierne var af de samme grunde overvejende historiske studier af en enkelt profession eller beskæftigelsesgruppes formation og udvikling.

Op gennem 1970'erne kritiseredes disse studier og tilgange fra forskellige sider. Særligt påpegede en række kritiske professionssociologer, som Johnson (1972) og Larson (1977), at funktionalistiske tilgange hviler på en problematisk antagelse om professioner som altruistiske aktører. De nye og mere kritiske tilgange var i stedet optaget af magt, privilegier og kontrol. Denne gruppe af kritiske professionssociologer fokuserede på den elitære magt, professioner typisk har, og på de økonomiske privilegier som professionerne tjener til at servicere og opretholde. I visse aftapninger havde forskere her en marxistisk forståelsesramme (f.eks. Ehrenreich og Ehrenreich 1979). Men den dominerende, kritiske strømning trak især på Webers ideer om, hvordan sociale grupper ved hjælp af magt prøver at maximere deres egne privilegier og ekskludere andre grupper, og derved monopoliserer deres egne muligheder og privilegier.

Sociologer analyserede her, hvordan professioner tjente deres egne interesser ved på forskellige måder at kontrollere deres sociale omverden og forhold, herunder ikke mindst deres klienter. Studierne viste, hvordan nogle professioner lykkedes med at udøve social 'lukning' (*social closure*) (Weber 1978) gennem at konstruere barrierer for adgang til arbejdsmarkedet, ved at kontrollere uddannelser og ved at udøve magt over nationalstatens reguleringer og forbrugernes og klienters kulturelle opfattelser (fx Parkin 1979). Et nyere, dansk bidrag til denne stadig aktuelle litteratur er Gitte Sommer Harrits og Lars Thorup Larsens diskussion af begrebet om social lukning, hvor de argumenter for, at det ikke kun bør omfatte juridiske monopoler, men også symbolske mekanismer som fx viden (Harrits og Larsen 2014; se også Harrits og Larsen 2016 for en empirisk analyse af danske professioners krav på autoritet).

I USA udviklede sociologer relateret til Chicago-skolen og symbolsk interaktionisme op gennem 1950'erne og 1960'erne en tilgang til studier af professionelt arbejde, der analyserede arbejdsdynamikker gennem observationsstudier tæt på arbejdspraksis (se fx Becker 1962; Strauss 1975). Everett C. Hughes, der var inspirationskilde for mange af de efterfølgende studier, lavede sammenligninger mellem etablerede professioner og beskæftigelsesgrupper som pedeller og prostituerede, der normalt ikke blev studeret og slet ikke sam-

menlignet med professioner (Hughes 1958, s. 48;). Overordnet er det karakteristisk for disse studier, at de har fokus på den hverdagslige arbejdspraksis. Derudover anlægger de en processuel tilgang, der lægger vægt på professioner som noget der forhandles og forandres i interaktionen mellem forskellige aktører i konkrete situationer (Strauss 1975; Bucher og Strauss 1961). Blandt andet lagde studierne vægt på de forskellige "segmenter", som en given profession er opsplittet i, og hvor der foregår løbende stridigheder og forhandlinger om den symbolske dominans. Professionelle segmenter er grupper internt i professionen, der deler metoder og har en fælles mission for professionen, som andre segmenter i samme profession ikke nødvendigvis deler. Ideen om professionelle segmenter inspirerer derfor blandt andet til analyser af de interne dynamikker i en profession.

Den interaktionistiske tradition kritiseres til tider af den senere og mere neo-Weberiansk dominerede professionssociologi (f.eks. Saks 2016). Det sker fordi studierne læses som en kritik af anvendeligheden af professionsbegrebet generelt, og fordi det mikrosociologiske fokus på interaktionen mellem professionelle kan læses som en negligering af større magtstrukturer på meso- og makroniveau. Vores eget arbejde med professionernes nutidige transnationalisering har imidlertid bl.a. bestået i at revitalisere interaktionismens fokus på dynamiske processer i konkrete arbejdssituationer, herunder gennem begrebet om et løbende og situeret "grænsearbejde" mellem professioner, det vil sige hvordan professionerne løbende forsvare og forhandler deres arbejdsområder og -opgaver med andre professioner (Blok et al. 2019). Mere alment argumenterer vi for, at traditionen både rummer og fint kan forenes med meso-orienterede teorier, både om organisationer og om professionelle jurisdiktioner; teorier, som vi udfolder i næste sektion.

Frem til 1990'erne foregik størstedelen af de professionssociologiske studier og teoristrømninger i USA. Med Burrage og Thorstendahls antologi fra 1990 kom staten, og komparative tilgange til stat-professions-relationer, imidlertid til at spille en større rolle i studiet af professioner. På baggrund af studier af europæiske lande, blandt andet de skandinaviske velfærdsstater, udvikledes teorier om den tætte og gensidigt konstituerende forbindelse mellem stater og professioner (Burrage og Thorstendahl 1990; Bertilsson 1990). Her ses staten som juridisk håndhæver af professionernes autoritet og magt, samtidig med at professionerne ses som hovedaktører i skabelsen af stabile og ansvarlige offentlige institutioner. Disse analyser af professionel magt og autoritet er meget anderledes end de tidligere studier i den amerikanske kontekst, hvor professioners uafhængighed og autonomi i relation til staten blev set som et grundlæggende vilkår for professionel magt (Faulconbridge og Muzio 2012).

Nutidige sociologiske studier af professioner har mere eller mindre forladt den udelukkende funktionalistiske tilgang til studiet af professioner. Der findes dog stadig studier, der ud fra forskellige definitioner og karakteristika prøver at bestemme, om en beskæftigelsesgruppe er blevet en fuldgyldig

profession eller ej (se fx Weiss-Gal og Welbourne 2008 om socialt arbejde). I modsætning til den funktionalistiske tilgang er den neo-Weberianske tilgang, der fokuserer på eliter og magt, som antydtes stadig til stede i mange nutidige studier (se fx Faulconbridge og Muzio 2012; Weeden 2000; Saks 2016). Fx trækker mange studier i management- og organisationslitteraturen, som er vokset kraftigt i betydning for det professionssociologiske felt de senere år, på den tilgang (mere om dette senere i artiklen). Den interaktionistiske professionssociologi er særligt blevet videreudviklet af Andrew Abbott (1988; 2005) og de studier, der trækker på hans professionssociologi, er ofte i dialog med neo-Weberianske tilgange. I de kommende afsnit udfolder vi disse forskellige, parallelle udviklinger i nyere forskning. Der findes også en del nutidige analyser af professioner, der trækker på sociologiske teorier, som ikke eksplicit selv formulerer en teori om professioner. Det drejer sig blandt andet om Foucault-inspirerede analyser (fx Johnson 1995; i en dansk kontekst se fx Moos og Krejler 2006 og temanummer i *Nordic Studies in Education* om dominerende diskurser i talen om professioner) og analyser, der trækker på Bourdieus teori (fx Noordegraaf og Schinkel 2011, i en dansk kontekst se fx Ejrnæs og Monrad 2013; Harrits 2014). Vi vil ikke gennemgå disse retninger selvstændigt, men løbende inddrage dem, hvor de er relevante.

Professionelle jurisdiktioner i proces

Et helt centralt bidrag til nyere professionssociologi, som siden nærmest er blevet skoledannende i sig selv, er Andrew Abbotts teori om og studier af *systemet* af professioner (1988); en tilgang der som sagt, ifølge ham selv, tydeligt bygger videre på og delvist omformer den interaktionistiske tradition. Den særlige pointe i Abbotts tilgang er, at professioner udvikler sig i relation til andre professioner, altså netop i et system af professioner. Abbotts professionssociologi analyserer derfor i særlig grad de løbende konflikter og kampe omkring monopol og kontrol over arbejdsopgaver, som udspiller sig mellem forskellige professioner. Disse kampe foregår både i det offentlige og i et juridisk rum, og de foregår tillige i den professionelle arbejdspraksis. Ideelt set bør studier af professionelle udviklinger derfor studere alle disse arenaer samtidig, med fokus på inter-professionelle forhandlinger (Blok et al. 2019).

I bogen fra 1988 skitserer Abbott en række analytiske værktøjer til at studere det, han overordnet kalder professionelle *jurisdiktioner*. Med jurisdiktion mener Abbott den forbindelse, der er eller skabes mellem en profession og en specifik arbejdsopgave, som denne profession legitimt og med autoritet kan gøre krav på. Konflikter og forhandlinger mellem to eller flere professioner er en hovedfaktor i udviklingen af bestemte jurisdiktioner, som fx kan handle om retten til at udføre medicinske indgreb, forestå juridisk rådgivning, lave regnskaber eller undervise børn. Selvom professioner altid stræber efter fuld

jurisdiktionel kontrol, altså fuld kontrol over et helt arbejdsdomæne, så vil jurisdiktioner ofte i praksis blive stabiliseret som inter-professionelle kompromisser eller "arrangementer" (*settlements*). Det sker for eksempel gennem underordningen af én profession under en anden, hvor det klassiske eksempel er læger og sygeplejersker; eller ved arbejdsdeling som fx mellem arkitekter og ingeniører (Abbott 1988, s. 73).

Studier, der bygger på Abbotts teori, analyserer typisk historiske processer, hvor jurisdiktioner udvikles i kampe og forhandlinger mellem forskellige professioner (fx Liu 2015; Timmermans 2002; Fourcade 2006). Dette fokus har også ført til en fornyet teoretisk interesse for at forstå professioner processuelt, og altså som det løbende resultat af en række forskellige, dynamiske forhandlings- og udvekslingsrelationer. Særligt Sida Liu (fx Liu 2013) har fremlagt en model, hvor professioner-i-proces forstås som produktet af fire typer udvekslinger: diagnostiske stridigheder om professionel ekspertise, grænsearbejde omkring jurisdiktioner, migration på tværs af geografiske og statusmæssige områder og udvekslinger mellem professioner og staten. Her er vi således langt fra et udelukkende mikro-fokuseret billede på proces.

I Abbotts eget videre arbejde har han udviklet sin professionssociologi til at forstå professionssystemet som én "økologi" blandt andre forbundne økologier, nemlig den politiske og universitetsøkologien (Abbott 2005). Med begrebet økologi trækker Abbott igen på den interaktionistiske tradition, hvor det rummer betydninger beslægtet med felt-begrebet i andre traditioner. For Abbott er hovedpointen, at de tre økologier er forbundet gennem dynamiske alliancer mellem aktører i de forskellige økologier. For at gøre sig gældende skal et professionelt krav på jurisdiktion typisk både lykkes i den professionelle økologi og i den politiske, hvor kravet måske lægger op til juridisk-administrative ændringer. Men samtidig er grundene eller de sociale årsager til, at kravet eller det professionelle projekt lykkes eller ej, forskellige i de to økologier (Abbott 2005, s. 247). Meget afhænger derfor af inter-økologiske alliancer.

Den økologiske professionsanalyse lægger op til, at man analyserer professionelle projekter både som nogle, der agerer inden for og forhandles i den professionelle økologi – her konkurrerer professionerne stadig indbyrdes om jurisdiktionel kontrol. Men samtidig må man analysere det professionelle projekt som ét, der også forhandles i de andre økologier, fx den politiske, hvor projektets skæbne indskrives i striden mellem politiske grupperinger. Derved bliver der som sagt fokus på de mere eller mindre stabile alliancer, som professioner laver med andre aktører i andre økologier. I vores eget forskningsprojekt trak vi i høj grad på Abbotts tanker om forbundne økologier (*linked ecologies*) til at sammenligne og analysere den inter-professionelle håndtering af transnationale problemer, herunder forbundet med livsstilssygdomme og byers klimatilpasning (se fx Blok et al. 2018; Blok et al. 2019; Pedersen 2020).

Professioner i organisations- og managementstudier

Et af de forskningsfelter, der i særlig grad har arbejdet videre med og videreudviklet de professionssociologiske traditioner igennem de seneste to-tre årtier, er organisations- og managementlitteraturen. Særligt inden for såkaldt neo-institutionel teori har studier fokuseret på professionelle og deres 'institutionelle arbejde' med at skabe, opretholde og ændre organisatoriske interesser og relationer (fx Suddaby og Viale 2011). Det centrale spørgsmål for neo-institutionalister er typisk at forstå den rolle professionalisering og professionelle spiller i større institutionaliseringsprojekter (Suddaby og Muzio 2015). Det kan fx handle om udbredelsen af et nyt managementparadigme eller om opkomsten af helt nye organisationsformer, såsom professionelle kunstmuseer.

Da professionssociologien blev udviklet var antagelsen, at professionen udgjorde det moralske og faglige fællesskab, der bandt de enkelte udøvende professionelle sammen; også selv om det ikke var ualmindeligt, at professionelle arbejdede mere eller mindre alene, fx som præster eller læger. Med tiden er de fleste professionelle dog i stadig højere grad blevet en del af forskellige organisationer, der selv er blevet større og mere komplicerede. Disse organisationer kan både være den mono-professionelle organisation, som fx det professionelle konsulentfirma, og organisationer med flere forskellige professioner der samarbejder, som fx hospitalet. Flere studier har undersøgt de ændrede organisatoriske vilkår for professionelle, fx med henblik på at bestemme forskellige typer af professionel organisering (Brock 2006) og forstå de nye magt- og autoritetsforhold, som opstår i relationen mellem professioner og ledelse.

En udbredt tilgang handler her om at undersøge det relative tab af autonomi og kontrol, som forskellige professionsgrupper oplever under pres fra de bredere politisk-økonomiske forandringer, der kendes som neoliberalisme og New Public Management (NPM) (Brock og Saks 2016). Her, hævdes det, mødes og brydes professionelle hensyn og værdier med økonomiske og styringsmæssige rationaler, som udøver kontrol over og begrænser professionernes opgaveløsning. Dette fokus er uden tvivl relevant i en række organisatoriske sammenhænge, måske ikke mindst omkring de relativt set mindre magtfulde velfærdsprofessioner (som vi vender tilbage til). Der er imidlertid grund til at bevare en mere bredspektret, sammenlignende tilgang, hvor forskelle mellem professioner og mellem organisatoriske kontekster anerkendes og udforskes, og hvor magt- og autoritetsratioen mellem professioner og ledelser kan variere betydeligt.

Flere studier i organisations- og managementlitteraturen undersøger i forlængelse heraf det neo-Weberianske kernespørgsmål, nemlig hvordan professionerne stadig arbejder for at bevare deres egne monopoler og autonomi og derved opnå social lukning, selv under forandrede organisatoriske ram-

mer (Saks 2016). Disse studier analyserer særligt det professions-dominerede firma som den centrale aktør i processer omkring social lukning. Det empiriske område for disse studier er oftest elite-professioner, som fx jura og regnskab. Derfor er der også et særligt fokus på, hvordan professions-dominerede firmaer fostrer, udvikler og reproducerer særlige elite-identiteter hos professionelle (Cook et al. 2012). Et andet empirisk område, der har fået særlig opmærksomhed i denne litteratur, er det professionelle servicefirma, PSF (for en introduktion til denne forskning se Empson et al. 2015). Dette begreb dækker bl.a. over førnævnte regnskabsfirmaer, konsulenter og jurister, men også fx rådgivende ingeniører og arkitekter. Der har blandt andet været fokuseret på de store regnskabs- og bogføringsfirmaer (*accounting*), kendt som "the Big Four": Deloitte, KPMG, Ernst & Young og PricewaterhouseCoopers.

I en dansk kontekst har særligt Anne Mette Møller (2021; 2019) skrevet vigtige bidrag til professionsstudier inden for en organisations- og managementramme. Møllers empiriske fokus er imidlertid ikke elite-professionelle servicefirmaer, men derimod de "frontlinje"-professionelle i velfærdsstaten (med reference til Lipskys arbejde omkring *street-level bureaucrats*). Disse studier viser bl.a., hvordan bestræbelser på evidens-baseret af børneomsorgsarbejdet i Danmark har medført et pres i retning af en mere eksplicit professionalisme som et normativt ideal, der medtænker organisatoriske vilkår og krav (Møller 2021). I andre studier viser Møller (2019), hvordan organisatoriske rutiner strukturerer praksisser for rådslagning mellem frontlinje-professionelle, og hvordan denne løbende rådslagning både har potentiale til at styrke det professionelle skøn og til at gøre beslutninger mindre transparente.

Transnationaliseringen af professioner

I forlængelse af litteraturen om professionelle servicefirmaer har organisations- og management-litteraturen også fokuseret særligt på det *globale* professionelle servicefirma, GPSF. I disse studier (fx Faulconbridge og Muzio 2012), og i andre nyere professionsstudier (Kuhlmann 2013), argumenteres der for, at professionssociologien i dag skal orientere sig mod det transnationale og globale plan. Tidligere har professionssociologien været særlig knyttet til nationalstaten, da det har været i relation til nationalstater, at professioner har skabt deres legitimitet og autoritet og de juridiske rammer for at udfolde deres arbejde (Harrington og Seabrooke 2020). Men i takt med den øgede økonomiske og politiske globalisering opstår der flere og stærkere relationer på tværs af landegrænser, der påvirker professionerne – og som professionerne aktivt forsøger at påvirke.

I disse diskussioner pointeres det, at transnationale aktører som EU og WHO i visse tilfælde sætter eller påvirker de juridiske rammer for bestemte typer af professionelt arbejde. Transnationale professionelle associationer,

der eksisterer ved siden af de nationale professionsforbund, får også en stigende betydning i institutionaliseringen af nye, professionelle jurisdiktioner (Evetts 1995; Faulconbridge og Muzio 2012). Globale, professionelle servicefirmaer øger mobiliteten for de individuelle professionelle, der ofte arbejder i grupper på tværs af landegrænser, og hvor firmaerne udvikler globale forretningsmodeller, standarder og regler for arbejdet (Faulconbridge og Muzio 2012; Quack 2007). Den nye, transnationale vending i professionssociologien advokerer ikke for, at nationalstaterne er irrelevante i den professionssociologiske analyse; men fortalene pointerer, at nationalstaterne får en ny rolle i relation til transnationale organisationer (Harrington og Seabrooke 2020).

I Danmark har særligt forskere fra CBS undersøgt professionelles rolle i transnational organisering på forskellige problemfelter (Henriksen og Seabrooke 2016; Seabrooke 2014a; 2014b). Henriksen og Seabrooke udvikler her den analytiske figur om 'emne-professionelle' (*issue professional*) til at forklare udviklinger og forandringer i den transnationale styring af bestemte problemer (Henriksen og Seabrooke 2016). En emne-professionel er en person, der bevæger sig mellem professionelle og organisatoriske netværk, og som gør krav på en ekspertise, der ikke kun bundes i professionelle foreninger og formel træning eller i videnskabelig konsensus (Henriksen og Seabrooke 2016, s. 723). I stedet trækker emne-professionelle tillige på deres erfaring og netværk i forbindelse med specifikke problemer (*issues*), som de har opnået gennem deres karriere (Henriksen og Seabrooke 2016, s. 723). På denne måde spiller emne-professionelle en central rolle på en række transnationale problemfelter, fra miljø til lukning af skattehuller, fordi de medierer på troværdig og autoritativ vis mellem ellers spredte aktører.

Seabrooke udvikler i relation hertil også begrebet 'videns-arbitrage' (*epistemic arbitrage*) til at forklare, hvordan professionelle positionerer sig selv strategisk i et transnationalt rum (Seabrooke 2014). Det gør de ved at mediere mellem forskellige vidensområder, hvor de finder et hul til deres egen, særlige form for ekspertise og erfaring (Seabrooke, 2014, s. 51). Generelt er tankegangen, at mulighederne for videns-arbitrage blandt professionelle er større i det "løse" organiserede transnationale rum, end de er i det "tykkel" besatte nationale rum. Endelig har samme forskergruppe (Kentikelenis og Seabrooke 2017) også koblet disse tilgange til spørgsmålet om hvordan normer eller forskrifter (*scripts*) bliver til i internationale organisationer, i mødet mellem disse organisationers professionelle medarbejdere og styrende organer. Disse indsigter baserer sig særligt på et casestudie af Den Internationale Valutafond, IMF.

Vores eget, førømtalte forskningsprojekt på Københavns Universitet har på beslægtet vis arbejdet med at 'transnationalisere' Abbotts teori om forbundne økologier, om end med et lidt andet sigte. Vores primære interesse har været at få bedre begreb om professioner og professionelles aktive rolle som aktører, der forbinder lokale, nationale og transnationale arenaer for professionel

styring (Blok et al. 2018). I dette konceptuelle og empiriske arbejde bliver det tydeligt, hvordan "skalerings-arbejde" – altså arbejdet med at forbinde og gå på tværs af det lokale og det transnationale – i sig selv er vigtige indsatser i nutidige professionelle projekter og jurisdiktioner. Fx viser vi, hvordan professionelle arbejder på at oversætte ekspertise, standarder og arbejdsrutiner mellem lokale og globale arenaer, herunder som led i at udvikle nye rutiner for forebyggelse af livsstilssygdomme på danske hospitaler (Blok et al. 2018).

Professionalisme, professionelle og andre eksperter

I analysen af *professioner* er forskere ofte særligt optaget af at analysere sociale organiseringer og strukturer. I analysen af *professionalisme* derimod analyseres en bestemt kultur eller bestemte værdier, der antages eller vises at være særlige for professionelle (Brint 2006). Denne fokusforskydning har fået forøget betydning i nyere professionsstudier, og her har særligt Freidsons studier siden 1980'erne af professionalisme som et arbejdsorganiseringsprincip været centrale. Freidson (2001) refererer til professionalisme som en 'tredje logik', der står i modsætning til en markedslogik og en bureaukratisk logik. Professionalisme som et organiseringsprincip består i, at det er beskæftigelsesgrupper, der kontrollerer arbejdspecialiseringen, arbejdsmarkedet, akkrediteringer og træningsprogrammer, og at disse grupper har en særlig ideologi, der værdsætter værdien af det gode arbejde mere end økonomiske belønninger (Freidson 2001; Brint 2006).

Nyere studier af professionalisme skelner i forlængelse heraf, og i dialog med organisations- og management-litteraturen, mellem en *organisatorisk* professionalisme og en *faglig* professionalisme (Evetts 2009; Schott et al. 2016). Den faglige professionalisme (*occupational professionalism*) er en idealtype, der bygger på tillidsrelationer mellem professionelle og deres klienter og arbejdsgivere. Autoriteten i denne professionalisme bygger på autonomi og muligheden for at lave professionelle skøn og forudsætter uddannelse og praktisk træning samt udviklingen af stærke professionelle identiteter og arbejdskulturer (Evetts 2009). I modsætning hertil står den organisatoriske professionalisme (*organizational professionalism*), som bygger på kontrol og benytter sig af rationelle-juridiske former for autoritet samt en hierarkisk struktur. Denne professionalisme involverer standardiserede arbejdsprocedurer og praksisser og bygger på ekstern regulering, som fx mål- og rammestyring (Evetts 2009). Derudover beskriver nogle studier en såkaldt *hybrid* professionalisme, (Noordegraaf, 2015; Schott et al., 2016), hvor professionelle og ledelsesmæssige principper blander sig i spørgsmål om, hvordan arbejdet koordineres, hvordan autoritet etableres, og hvilke værdier der er på spil (Noordegraaf, 2015, s. 189).

I en dansk kontekst har blandt andre Marie Østergaard Møller analyseret udfoldelsen af de forskellige logikker i praksis, og herunder den rolle de spiller for det professionelle skøn for sagsbehandlere i den danske velfærdsstat (Møller 2016). Nanna Mik-Meyer trækker ligeledes på differentieringen af forskellige former for professionalismisme i sit studie af NPM-værktøjer i sagsbehandlingen blandt danske socialarbejdere (Mik-Meyer 2018). Generelt set er begreberne her med til at tydeliggøre en række af de hverdagsdilemmaer og organisatoriske krydspres, som professionelle her arbejder inden for, samt en række af de måder hvorpå de løbende finder måder at håndtere disse udfordringer.

Den generelle udvikling i litteraturen om professionalismisme bevæger sig således væk fra Freidsons "rene" idealtipe og hen i retning af mere hybride, sammensatte og dilemmafyldte situationer. Her kan den siges at møde en anden betydningsfuld litteratur, nemlig litteraturen om de- eller af-professionalisering (Carvalho, Correia og Serra 2018). Allerede i 1964 undersøgte Wilensky, om alle beskæftigelsesgrupper med tiden professionaliseres; og han konkluderede, at den organisatoriske, bureaukratiske kontekst for arbejdet fik stor betydning for de professionelle (1964). Som reaktion herpå fremsatte Haug (1972) i starten af 1970'erne den konkurrerende hypotese om en generaliseret de-professionalisering, en proces der tænkes iværksat via 1960'ernes kulturelle og politiske opbrud i alle autoritetsrelationer. Debatten om af-professionalisering er altså ikke ny, men den har fået fornyet styrke de senere år.

En lang række faktorer tænkes her gerne at virke sammen om en sådan udvikling: ikke alene neoliberalisme, NPM og ændrede organisationsforhold, men også et generelt skifte i kulturelle forståelser af ekspertise, samt en generelt vigende tillid til eksperter som autoritetsfigurer (Carvalho, Correia og Serra 2018). Som allerede påpeget kan visse af disse udviklinger uden tvivl lokaliseres i bestemte sammenhænge, fx hvad angår debatter om professionel fejlpraksis og dertil hørende skandaler, som opnår bevågenhed i medierne. Alligevel er der grund til at være påpasselig med ikke at drage forhastede konklusioner. Bl.a. Harrits' og Larsens (2021) nyere survey-studier af borgernes opfattelser af forskellige professioners autoritet indikerer, at tiltroen og tilliden til de professionelle stadig er udbredt.

I en mere begrebsligt nuanceret variant af denne diskussion har visse sociologer påpeget, at den samtidshistoriske udvikling har betydet, at professionsbegrebet måske slet ikke længere er så relevant, fordi det er blevet symbolsk opslugt af det nu mere udbredte ekspertise-begreb. Dette argument findes særligt og mest interessant hos Gil Eyal (2013; 2019). I sin artikel om autisme-ekspertise fra 2013 beskriver Eyal spændingen mellem professionssociologiens fokus på kontrol, monopoler og autonomi i relation til bestemte opgaver og så 'ekspertise-sociologiens' fokus på socio-tekniske arrangementer og samlingen af de netværk, der skal til, for at løse bestemte problemer (Eyal 2013). Eyal, der er inspireret af de teoretiske ideer fra bl.a. aktør-net-

værks teori (ANT), argumenterer for både at undersøge de juridiske kampe og professionelles krav på ekspertise og magt, men også hvordan der bliver dannet ekspertise-netværk, hvor ekspertise sam-produceres mellem professionelle og andre aktører (Eyal 2013). Denne udvidelse af professionssociologien i retning af ekspertise-sociologi har Eyal (2019) siden fremlagt og udfoldet i bogform og på den måde lagt kimen til mange interessante studier fremadrettet.

Velfærdsprofessionelles særlige vilkår

I senere, danske studier af professioner spiller velfærdsstaten ofte en stor rolle, som den ramme professionerne arbejder inden for. Som tidligere nævnt satte Burrage og Thorstendahls antologi (1990) fokus på den statslige konteksts betydning for professionernes arbejde og fremhævede den gensidigt konstituerende forbindelse mellem stater og professioner (Burrage og Thorstendahl 1990; Bertilsson 1990). I modsætning til liberale stater som den amerikanske, hvor professioners magt er defineret i relation til uafhængighed og autonomi fra staten, er professionernes relation til staten i velfærdsstater mere kompleks og tæt. Der er en løbende forhandling af autoritet og magt, samtidig med at professionerne i højere grad underlægges statslig styring. En del af den danske forskning på området viser den komplekse relation mellem nyere styringsparadigmer i den offentlige sektor og de såkaldte velfærdsprofessioner (fx Dahl 2004; Harrits og Larsen 2016; Kamp 2016).

I denne sidste sektion vil vi derfor behandle et særligt empirisk område for professionssociologien, som har stor betydning i en kontekst som den danske, nemlig velfærdsprofessionerne eller 'semi-professioner' (Etzioni 1969; Toren 1972). Disse professioner har en anden relation til staten, og særligt velfærdsstaten, end de klassiske professioner, som fx medicin, og også anderledes end elite-professioner organiseret i professionelle servicefirmaer som fx jura eller regnskab. Velfærdsprofessionerne, fx skolelærere, sygeplejersker, socialrådgivere og, i en skandinavisk kontekst, pædagoger, er tæt knyttet til og afhængige af velfærdsstaten. Og de har ikke samme grad af autonomi, magt og kontrol over deres arbejdsopgaver og uddannelse som andre professioner. Toren (1972) beskriver to grundlæggende faktorer som karakteristiske for velfærdsprofessionerne (hos Toren kaldet 'semi-professioner'): en underudviklet – eller, mindre normativt sagt, delvist kodificeret – teoretisk vidensbase og en relativt lav grad af autonomi og autoritet i den organisation, hvor professionerne udfører deres arbejdsopgaver (Toren 1972, s. 14). I de andre nordiske lande er der også en særlig optagethed af at studerede velfærdsprofessionelle. Norske forskere involveret i miljøet omkring Senter for profesjonsstudier på OsloMet har blandt andet bidraget til at diskutere det professionelle skøns rolle i velfærdsstaten (Molander og Terum 2008), ligesom svenske forskere

har beskrevet udviklingen af klassiske velfærdsprofessioner som lærere og socialrådgivere i en svensk kontekst (Brante, Svensson og Svensson 2019).

Meget af den professionssociologiske litteratur, der analyserer velfærdsprofessionerne, fokuserer som antydnet på det krydspres (Lipsky 2010) professionelle står i mellem borgernes behov og ønsker på den ene side, og statens behov og ønsker på den anden. I Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyers antologi (2012) formuleres det som den "dobbelte funktion med *både* at støtte, hjælpe, udvikle og kontrollere de borgere, som de er i kontakt med" (Järvinen og Mik-Meyer 2012, s. 13). I antologien, der analyserer danske professioner, der arbejder i velfærdsstaten (og altså ikke kun velfærdsprofessionelle, men også fx læger), fokuserer bidragene på de særlige rammer, velfærdsstaten sætter for det professionelle arbejde. Fokus sættes på hvordan disse rammer, fx lovgivning, normer og ledelsesværktøjer, påvirker arbejdet på godt og ondt – og altså, i tråd med vores tidligere diskussioner, med mange dilemmaer til følge.

En stor del af den danske forskning i velfærdsprofessionerne, foregår på professionshøjskolerne (UC'erne), der netop uddanner sygeplejersker, socialrådgivere, lærere og flere. Meget af denne forskning fokuserer på professionernes nutidige vilkår, blandt andet den tiltagende statslige styring professioner er udsat for (se fx antologien *Professioner under pres*, Harrits et al. 2014), samt vilkårene for det tværprofessionelle samarbejde i velfærdsstaten (f.eks. Gulløv 2017). På universiteterne foregår der ligeledes forskning af styring og magt i velfærdsprofessionerne og de ændrede vilkår i en såkaldt neoliberal stat eller konkurrencestat, blandt andet ændringer i de offentlige styringsmekanismer som New Public Management (Hjort 2013; Mik-Meyer 2018). En del af denne forskning viser blandt andet hvordan NPM-paradigmet og processer som fx standardisering både udfordrer den professionelle autonomi, men også giver nye muligheder for velfærdsprofessionelle (fx Hansen og Kamp 2018; Kamp og Dybbroe 2016).

Det danske Tidsskrift for professionsstudier, der redigeres af forskere hovedsagligt fra UC'erne, udgiver jævnligt bidrag om danske og nordiske professioner, mest velfærdsprofessioner, ud fra professionssociologiske perspektiver. Der er her potentiale, vil vi mene, for styrket dialog med andre af de nyere udviklinger i professionssociologien, som vi har fremhævet igennem denne artikel.

Der er også en del nyere, danske studier der analyserer kønsaspekter i professionerne, hvor nordiske forskere viser, hvordan neoliberale diskurser og NPM-værktøjer påvirker professioner domineret af kvinder negativt, som fx social- og sundhedsassistenter (Dahl 2004) og sygeplejersker (Henriksson Wrede og Bureau, 2006), mens andre studier analyserer kønsrelationerne mellem den enkelte professionelle og professionen som sådan (fx Warming 2018 om mandearbejde i kvindefag).

I studierne af velfærdsprofessionerne er der tillige en stor og betydningsfuld litteratur, der fokuserer på det professionelle skøn i de velfærdsstatslige rammer. I Danmark har blandt andre Marie Østergaard Møller, som tidligere nævnt, og Mathilde Høybye-Mortensen undersøgt sagsbehandleres professionelle skøn i det sociale arbejde (Høybye-Mortensen 2015; Møller 2016). De norske forskere Anders Molander og Harald Grimen har teoretiseret over det professionelle skøn, hvor de skelner mellem to elementer: Skønnet som kognitiv og vidensinformeret proces og skønnet som muligheden for at vælge mellem forskellige metoder og muligheden (Grimen og Molander 2008). For svenske sociolog Thomas Brante er det relationen mellem videnskabelig viden og praktisk handling og muligheden for at omsætte det første til det andet, der er det centrale aspekt i det professionelle skøn (Brante 2011).

Det professionelle skøn er en klassisk kategori i professionsstudier, som handler om mødestedet mellem en abstrakt og generel ekspertise og så det konkrete problem, som en klient eller en sag repræsenterer. Evnen til at mediere dette skel på en kompetent og troværdig måde hører til professionernes særkender og sociale rolle. Der synes her at være potentiale for at bygge på eksisterende studier i retning af et mere sammenlignende blik for, hvordan rammerne for det professionelle skøn i dag ser ud for velfærds- og andre professionelle.

Konklusion

I denne artikel har vi givet et overblik over de vigtigste nutidige tendenser og diskussioner, der gør sig gældende i professionssociologien i dag. Et sådant overblik, hævder vi, har hidtil manglet på dansk. Vi tog afsæt i en kort gennemgang af den klassiske professionssociologi og den måde, bidrag fra særligt Durkheim, Weber og Chicago-skolen har udviklet sig på i feltet. Derefter har vi beskrevet en nyere, skoledannende retning i litteraturen, nemlig Abbotts teori om professionelle jurisdiktioner, og skitseret hvordan denne retning bruges i forskning og teoriudvikling i dag. De følgende afsnit har beskrevet områder, retninger eller diskussioner, hvor professionssociologien er særlig aktiv nutidigt: organisations- og managementstudier, transnationaliseringen af professioner, relationen mellem forskellige typer professionalisme og ekspertise-begrebet samt velfærdsprofessionernes særlige vilkår.

Gennemgående har vi forsøgt at vise, at hver af disse nyere diskussioner giver anledning til vigtige studier af den måde, professioner og professionelle stadig er centrale aktører i en række mere generelle udviklinger og forskydninger i nutidens samfund. Herudover har vi været motiveret af at vise, at danske studier og forskningsmiljøer, på forskellig vis og fra forskellige afsæt, bidrager aktivt til disse diskussioner. Vi har her bl.a. trukket på egne forskningserfaringer, hvad angår transnationaliseringen af professioner og

vores forsøg på at revitalisere interaktionistiske tilgange, i dialog med Abbotts jurisdiktionsbegreb. Mere alment ser vi det som en væsentlig pointe, at vi undervejs har kunnet pege på potentialer for styrket dialog på tværs af eksisterende forskningstilgange i de danske professionsstudie-miljøer. Det er her vores forhåbning, at artiklen kan tjene som inspiration til mere aktiv brug og diskussion af forskellige professionssociologiske perspektiver, i og uden for disse miljøer.

Litteratur

- Abbott, A. (1988). *The System of Professions. An Essay on the Division of Expert Labour*. Chicago: University of Chicago Press.
- Abbott, A. (2005). Linked Ecologies: States and Universities as Environments for Professions. *Sociological Theory*, 23(3), 245-274.
- Becker, H.S. (1962). The nature of a profession. *Teachers College Record*, 63(10), 27-46.
- Bertilsson, M. (1990). The Welfare State, the Professions and Citizens. I. Burrage, M., & Torstendahl, R. (red.). *The Formation of Professions: Knowledge, State and Strategy*. Sage: 114-133.
- Blok, A., Lindstrøm, M.D., Meilvang, M.L. & Pedersen, I.K. (2018). Trans-local professional projects: Re-scaling the linked ecology of expert jurisdictions. *Journal of Professions and Organization*, 5(2), 106-122.
- Blok, A., Lindstrøm, M.D., Meilvang, M.L. & Pedersen, I.K. (2019). Ecologies of boundaries: Modes of boundary work in professional proto-jurisdictions. *Symbolic Interaction*, 42(4), 588-617.
- Brante, T. (1988). Sociological Approaches to the Professions. *Acta Sociologica*, 31(2), s. 119-142.
- Brante, T. (2011). Professions as Science-Based Occupations. *Professions and Professionalism*, 1(1), 4-20.
- Brante, T., Svensson, K. og Svensson, L.G. (red.) (2019). Ett professionellt landskap i förvandling. Studentlitteratur.
- Brint, S. (2006). Saving the "soul of professionalism": Freidson's institutional ethics and the defense of professional autonomy. *Knowledge, work and society*, 4(2), 101-129.
- Brock, D.M. (2006). The changing professional organization: A review of competing archetypes. *International Journal of Management Reviews*, 8(3), s. 157-174.
- Brock, D.M. & Saks M. (2016). Professions and organizations: A European perspective. *European Management Journal*, 34(1), 1-6.
- Bucher, R. & Strauss, A. (1961). Professions in Process. *American Journal of Sociology*, 66(4), 325-334.
- Burrage, M. & Torstendahl, R. (1990). *The Formation of Professions: Knowledge, State and Strategy*. Sage
- Cook, A.C., Faulconbridge, J.R. & Muzio, D. (2012). London's Legal Elite: Recruitment through Cultural Capital and the Reproduction of Social Exclusivity in City Professional Service Fields. *Environment and Planning A*, 44(7), 1744-1762.
- Dahl, H.M. (2004). A View from the Inside: Recognition and Redistribution in the Nordic Welfare State from a Gender Perspective. *Acta Sociologica*, 47(4), 325-337.
- Durkheim, E. (1957). *Professional Ethics and Civic Morals*. London: Routledge.
- Ejrnæs, M. & Monrad, M. (2013). Profession, holdning og habitus: Forholdet mellem pædagogers og forældres holdninger til pædagogiske spørgsmål i daginstitutioner. *Dansk Sociologi*, 24(3), 63-83.
- Empson, L., Muzio, D., Broschak, J.P. & Hinings, C.R. (eds.). (2015). *The Oxford Handbook of Professional Service Firms*. Oxford University Press.
- Etzioni, A. (red.) (1969). *The Semi-Professions and Their Organization*. Free Press.

- Evetts, J. (1995). International professional associations: the new context for professional projects. *Work, Employment & Society*, 9(4), 763-772.
- Evetts, J. (2011). Sociological Analysis of Professionalism: Past, Present and Future. *Comparative Sociology*, 10, 1-37.
- Eyal, G. (2013). For a Sociology of Expertise: The Social Origins of the Autism Epidemic. *American Journal of Sociology*, 118(4), 863-907.
- Eyal, G. (2019). *The Crisis of Expertise*. New York: John Wiley & Sons.
- Faulconbridge, J.R. & Muzio, D. (2012). Professions in a globalizing world: Towards a transnational sociology of the professions. *International Sociology*, 27(1), 136-152.
- Fourcade, M. (2006). The Construction of a Global Profession: The Transnationalization of Economics. *American Journal of Sociology*, 112(1), 145-194.
- Freidson, E. (2001). *Professionalism, the Third Logic*. Chicago: University of Chicago Press.
- Goode, W.J. (1961). The Librarian: From Occupation to Profession?. *The Library Quarterly*, 31(4), 306-320.
- Greenwood, E. (1957). Attributes of a Profession. *Social Work*, 45-55.
- Grimen, H. & Molander, A. (2008). Profesjon og kjønn. I A. Molander & L.I. Terum (eds.). *Profesjonsstudier*. Universitetsforlaget, s. 179-215.
- Gulløv, J.M. (2017). Tværprofessionelt samarbejde mellem autonomi og styring. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 13(25), 6-13.
- Hansen, A.M. & Kamp, A. (2018). Welfare Professionals in Transformation: The Case of Elderly Care. In; Hvid, H. & Falkum, E (red.). *Work and Wellbeing in the Nordic Countries*, s. 243-259. Routledge.
- Harrington, B. & Seabrooke, L. (2020). Transnational professionals. *Annual Review of Sociology*, 46, 399-417.
- Harrits, G.S. (2014). Professional Closure Beyond State Authorization. *Professions and Professionalism*, 4(1). <https://doi.org/10.7577/pp.567>
- Harrits, G.S., Johansen, M.B., Kristensen, J.E., Larsen, L.T. & Olesen, S.G. (red.) (2014). *Professioner under pres: Status, viden og styring*. Systime.
- Harrits, G.S. & Larsen, L.T (2014). Social lukning og professioner. Fra juridiske monopoler til symbolske mekanismer for professionel lukning. I: Harrits, G.S., Johansen M.B., Kristensen, J.E., Larsen, L.T., og Olesen, S.G. (red.). *Professioner under pres. Status, viden og styring*. Systime.
- Harrits, G.S. & Larsen, L.T. (2016): Professional claims to authority: a comparative study of Danish doctors and teachers (1950-2010). *Journal of Professions and Organization* 3(2): 154-169.
- Harrits, G.S. & Larsen, L.T. (2021). Advice not safely ignored: professional authority and the strength of legitimate complexity. *Sociology*, 55(5), 1015-1034.
- Haug, M.R. (1972). Deprofessionalization: an alternative hypothesis for the future. *The Sociological Review*, 20(1), 195-211.
- Henriksen, L.F. & Seabrooke, L. (2016). Transnational organizing: Issue professionals in environmental sustainability networks. *Organization*, 23(5), 722-741.
- Henriksson, L., Wrede, S. & Burau, V. (2006). Understanding Professional Projects in Welfare Service Work: Revival of Old Professionalism?. *Gender, Work & Organization*, 13(2), 174-192.

- Hjort, K. (2013). Det affektive arbejde og adgangen til omsorg. *Dansk Sociologi*, 24(3), 85-106.
- Hughes, E.C. (1958). *Men and their Work*.
- Høybye-Mortensen, M. (2015). Decision-making tools and their influence on caseworkers' room for discretion. *The British Journal of Social Work*, 45(2), 600-615.
- Johnson, T. (1972). *Professions and Power*. Macmillan.
- Johnson, T. (1995). Governmentality and the institutionalization of expertise. I: T. Johnson (red.). *Health Professions and the State in Europe*. Routledge, 7-24.
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2012). *At skabe en professionel: Ansvar og autonomi i velfærdsstaten*. Hans Reitzels Forlag.
- Kamp, A. (2016). Welfare Professions in Transition. *Nordic Journal of Working Life Studies*, 6, 1-6.
- Kamp, A. & Dybbroe, B. (2016). Struggles of Orofessionalism and Emotional Labour in Standardized Mental Health Care. *Nordic Journal of Working life Studies*, 6, 67-86.
- Kentikelenis, A.E., & Seabrooke, L. (2017). The politics of world polity: script-writing in international organizations. *American Sociological Review*, 82(5), 1065-1092.
- Kreisler, J. & Moos, L. (2006). Dominerende diskurser i talen om professioner. *Nordic Studies in Education*, 26(4), 281-287.
- Kuhlmann, E. (2013). Sociology of Professions: Towards International Context-Sensitive Approaches. *South African Review of Sociology*, 44(2), 7-17.
- Larson, M.S. (1977). *The Rise of Professionalism: A Sociological Analysis*. The University of California Press.
- Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public service*. Russell Sage Foundation.
- Liu, S. (2013). The legal profession as a social process: a theory on lawyers and globalization. *Law & Social Inquiry*, 38(3), 670-693.
- Liu, S. (2015). Boundary Work and Exchange: The Formation of a Professional Service Market. *Symbolic Interaction*, 38(1), 1-21.
- Mik-Meyer, N. (2018). Organizational professionalism: social workers negotiating tools of NPM. *Professions and Professionalism*, 8(2), e2381-e2381.
- Molander, A. & Terum, L.I. (red.) (2008). *Profesjonsstudier*. Universitetsforlaget Oslo.
- Møller, M.Ø. (2016). "She isn't Someone I Associate with Pension" — a Vignette Study of Professional Reasoning. *Professions and Professionalism*, 6(1).
- Møller, M.Ø. (2019). Professioner. I: Blok, A. & Bagge Laustsen, C. (red.). *Sociologiens problemer – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag, s. 281-300.
- Møller, A.M. (2021). Deliberation and Deliberative Organizational Routines in Frontline Decision-Making. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 31(3), 471-488.
- Møller, A.M. (2019). Explicit professionalism. A cross-level study of institutional change in the. *Journal of Professions and Organization*, 6(2), 179-195.
- Noordegraaf, M. (2015). Hybrid professionalism and beyond: (New) Forms of public professionalism in changing organizational and societal contexts. *Journal of Professions and Organization*, 2(2), 187-206.

- Noordegraaf, M. & Schinkel, W. (2011). Professionalism as symbolic capital: Materials for a Bourdieusian theory of professionalism. *Comparative Sociology*, 10(1), 67-96.
- Parkin, F. (1979). *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*. London: Tavistock.
- Parsons, T. (1939). The professions and social structure. *Social Forces*, 17, 457-467.
- Pedersen, I.K. (2020). Situating Boundary Work: Chronic Disease Prevention in Danish Hospitals. *Professions and Professionalism*, 10(1).
- Quack, S. (2007). Legal professionals and transnational law-making: A case of distributed agency. *Organization*, 14(5), 643-666.
- Saks, M. (2016). A Review of Theories of Professions, Organizations and Society: The Case for Neo-Weberianism, Neo-Institutionalism and Eclecticism. *Journal of Professions and Organization*, 3(2), 170-187.
- Saks, M. (2016). A Review of Theories of Professions, Organizations and Society: The Case for Neo-Weberianism, Neo-Institutionalism and Eclecticism. *Journal of Professions and Organization*, 3(2), 170-187.
- Schott, C., Van Kleef, D. & Noordegraaf, M. (2016). Confused Professionals?: Capacities to cope with pressures on professional work. *Public Management Review*, 18(4), 583-610.
- Seabrooke, L. (2014a). Epistemic arbitrage: Transnational professional knowledge in action. *Journal of Professions and Organization*, 1(1), 49-64.
- Seabrooke, L. (2014b). Identity switching and transnational professionals. *International Political Sociology*, 8(3), 335-337.
- Strauss, A.L. (1975). *Professions, Work and Careers*. London: Routledge.
- Suddaby, R. & Muzio, D. (2015). Theoretical Perspectives on the Professions. I L. Empson et al. (red.) *The Oxford Handbook of Professional Service Firms*, pp. 25-30. Oxford: Oxford University Press.
- Suddaby, R., & Viale, T. (2011). Professionals and Field-Level Change: Institutional Work and the Professional Project. *Current Sociology*, 59(4), 423-442.
- Timmermans, S. (2002). The Cause of Death vs. the Gift of Life: Boundary Maintenance and the Politics of Expertise in Death Investigation. *Sociology of Health & Illness*, 24(5), 550-574.
- Toren, N. (1972). *Social Work: the Case of a Semi-profession*. Sage Publications.
- Warming, K. (2018). Mandearbejde i kvindefag: genkendelig maskulin parksis og adfærd blandt mænd i omsorgsfag. *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 20(2), 56-72.
- Weber, M. (1978) [1922]. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. University of California Press.
- Weeden, K.A. (2002). Why do some occupations pay more than others? Social closure and earnings inequality in the United States. *American Journal of Sociology*, 108(1), 55-101.
- Weiss-Gal I., & Welbourne, P. (2008). The Professionalisation of Social Work: A Cross-National Exploration. *International Journal of Social Welfare*, 17(4), 281-290.
- Wilensky, H.L. (1964). *The Professionalization of Everyone?*. *American Journal of Sociology*, 70(2), 137-158.

Sociology of professions: New approaches and discussions

European sociologists as Max Weber and Emile Durkheim viewed professions as important social and political organizations. In American sociology, the Chicago School of Sociology have theorized and analyzed professions in original ways. Up through sociological history, researchers have developed and engaged in different and competing perspectives on professions from a functionalistic to a neo-Weberian perspective. In present day sociology, different research fields engage with the concept of professions. Some of the literature draws on classical sociological discussions from Weber and Durkheim, while others build on other traditions such as organization and management studies. In this overview article, we review a number of central, recent approaches and developments in the sociology of professions, including the role of professions in management and organization studies, the transnationalization of professions, and studies of welfare professions, specifically in a Danish context. We show how these recent discussions add to studies of professions and professionals as central actors in different, important developments in society, and how Danish studies and research communities, in different ways and with different perspectives, actively contribute to these discussions. Our hope is that this can inspire attention and future engagement in Danish sociology with perspectives from the sociology of professions.